

Algemeen

Voorwoord

Omschrijving (toelichting)

Op 11 maart 2021 publiceerde de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) het advies 'Rust, Reinheid, Regelmaat. Evenwicht in de bestuurlijk-financiële verhoudingen'. Met dit advies constateert de ROB dat de balans tussen taken, organisatie, bevoegdheden en bekostiging uit het lood is geslagen. De ROB luidt de alarmbel: de financiële problemen van gemeenten dreigen onbeheersbaar te worden en de lokale bestuurskracht uitgehold. De ROB bepleit het herstel van deze balans. Het is het [startschot voor de discussie](#) over gezonde bestuurlijk-financiële verhoudingen tussen het Rijk en medeoverheden.

Tekenend is echter dat de afgelopen jaren geen echte voortuitgang is geboekt met de uitvoering van het ROB-advies. Het aantal specifieke uitkeringen (SPUK's) nam toe in plaats van af. Besluitvorming over de herverdeling van het gemeentefonds werd vooruitgeschoven en vermeende decentralisatie voordelen werden alvast ingeboekt. Het leidde in 2025 tot een ultimatum van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Inter Provinciaal Overleg (IPO) aan de regering in Den Haag. Op het laatste moment kwamen er extra middelen om o.a., de kosten van de jeugdzorg tijdelijk te dekken. Het ravijnjaar werd verschoven naar 2028.

De onbalans duurt voort. Voor- en nadeelgemeenten komen tegenover elkaar te staan bij de herziening van het gemeentefonds. Het schaadt de uitvoering van het lokale beleid en de regionale samenwerking. Gelet op de grote maatschappelijke opgaven waar ook onze gemeente en de regio aan zet zijn baart ons dit zorgen.

Ondanks dit voortdurende gedoe kijken we positief terug op 2025. We hebben mooie resultaten geboekt met de realisatie van ons uitvoeringsprogramma 'Met elkaar op weg naar de toekomst'. We noemen de ontwikkeling van Waalre Noord fase 3 en Ekenrooi Zuid. Hiermee verzekeren we ons de komende jaren van voldoende nieuwe woningen en voldoen we aan onze regionale woningbouwopgave. De afronding van de herinrichting van Den Hof samen met de transformatie van de Eindhovenseweg draagt bij aan de leefbaarheid van de omgeving en de verkeersveiligheid voor voetgangers, fietsers en het gemotoriseerde verkeer.

In het sociaal domein hebben we de omslag gemaakt naar een preventie aanpak en hebben we de regionale samenwerking bij de uitvoering van de jeugdzorg versterkt. Intern is de organisatie versterkt en werpt de taskforce vruchten af. We hebben de kosten substantieel verlaagd.

We zijn de weg ingeslagen naar meer nabij en integraal werken met Sterke Lokale Teams, inwoners met zorgvragen kunnen we zo beter helpen. We hebben met de gemeente Veldhoven een nieuwe dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor de uitvoering van het beleid inkomensondersteuning.

Ook bij burgerparticipatie hebben we mooie voortgang geboekt. Met het besluit over de Herijking van de Kracht van Waalre maken we ruimte voor de kracht van de samenleving of anders: ruimte voor samenlevingskracht. We zijn ervan overtuigd dat samenlevingskracht bijdraagt aan een toekomstbestendige en zelfstandige gemeente.

Op het gebied van veiligheid is weerbaarheid een aandachtspunt. Dit is in 2025 opgepakt en krijgt de komende jaren nog verder aandacht.

We kijken met genoegen terug op de vele uiteenlopende formele en informele ontmoetingen met inwoners, bestuurders van verenigingen en maatschappelijke partners. In dit verband willen we de inzet en betrokkenheid van onze kinderburgemeester in de schijnwerper zetten, een voorbeeld voor ons allen.

Financieel sluiten we het jaar met een stevig positief resultaat af. Op zich iets om zeker blij mee te zijn, maar het roept ook vragen op. Was de raming van de baten en de kosten voor 2025 voldoende realistisch? Is de capaciteit van onze organisatie voldoende om de ambities te realiseren of zijn we misschien te ambitieus? Vragen die een antwoord verlangen temeer omdat er vanaf 2020 elk jaar sprake is van een flink overschot. Dan lijkt er zo maar sprake te zijn van 'structurele' onderbesteding.

Onze gemeente is hierin niet uniek, bij veel gemeenten groot en klein zien we hetzelfde. In 2025 heeft de Vereniging van Rekenkamers een onderzoek laten uitvoeren naar de achtergronden van deze structurele onderbesteding. Er is sprake van meerdere oorzaken veelal met een incidenteel karakter en die bovendien moeilijk of niet te beïnvloeden zijn door gemeenten. Het laat zien dat de bestuurlijke-financiële verhoudingen niet in balans zijn. Zolang dit voortduurt vragen wij van uw raad om financiële behoedzaamheid, een scherpe prioritering van investeringen en blijvende aandacht voor een voldoende omvang van het eigen vermogen.

Wij danken u voor het vruchtbare bestuurlijke samenspel met uw raad in deze bestuursperiode en in het bijzonder uw adviseur de auditcommissie.

Namens burgemeester en wethouders van Waalre,

Dhr. M. Pieters

Wethouder

Leeswijzer

Omschrijving (toelichting)

De jaarrekening bestaat volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) uit het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlagen. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording van de negen programma's.

Programmaverantwoording

Omschrijving (toelichting)

In de programmaverantwoording wordt verantwoording afgelegd over de doelen zoals deze waren gesteld in de programmabegroting 2025. Er wordt voor de negen programma's antwoord gegeven op de drie W-vragen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat hebben we gerealiseerd in 2025?' en 'Wat heeft het gekost?'. Onder het kopje 'Wat heeft het gekost?' staat per taakveld het voor- of nadeel vermeld (lasten en baten van de

begroting 2025 incl. wijziging vergeleken met de lasten en baten van de rekening 2025) inclusief toelichting. Evenals in voorgaande jaren is er één op één relatie gelegd met de gestelde ambities en worden verschillen in realisatie ten opzichte van ambities verklaard, zowel inhoudelijk als financieel. Aan het einde volgt het overzicht met de verplichte en facultatieve beleidsindicatoren.

Paragrafen

Omschrijving (toelichting)

De paragrafen geven conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) een dwarsdoorsnede van de programmabegroting ten aanzien van een aantal bedrijfsvoeringaspecten gerelateerd aan financiën.

- Paragraaf A. Lokale heffingen bevat geraamde inkomsten uit lokale heffingen, beleid ten aanzien van lokale heffingen, inzicht in kostendekkendheid van de tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing, duiding van de lokale lastendruk en inzicht in het kwijscheldingsbeleid.
- Paragraaf B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing geeft inzicht in de financiële risico's die Waalre loopt, de benodigde weerstandscapaciteit om deze risico's af te dekken en het beschikbare weerstandsvermogen. Conform de eis vanuit Provincie en accountant is het weerstandsvermogen beoordeeld met een norm. Daarnaast wordt de financiële positie van Waalre geduid met behulp van 5 verplichte financiële kengetallen.
- Paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen gaat in op het beleid en benodigde middelen voor onderhoud van o.a. wegen, riolering, openbaar groen en gebouwen.
- Paragraaf D. Financiering geeft inzicht in de kaders voor de financiering van de activiteiten van de gemeente. Er wordt onder andere ingegaan op Waalres rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de eventuele investeringsbehoefte.
- Paragraaf E. Bedrijfsvoering geeft de stand van zaken en ambities weer op het gebied van huisvesting, personeel en organisatie, communicatie, financiën en control en andere bedrijfsvoerings- en dienstverleningsaspecten.
- Paragraaf F. Verbonden partijen maakt inzichtelijk in welke partijen Waalre een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft, wat het doel hiervan is, wat de financiële positie is van de partijen waar Waalre een belang in heeft, welk risico Waalre loopt en hoe dit risico is afgedekt.
- Paragraaf G. Grondbeleid geeft inzicht in de actuele stand van zaken van het grondbeleid en de grondexploitaties.
- Paragraaf H. Horizontale verantwoording komen de ontwikkelingen aan bod op het gebied van horizontale verantwoording en interbestuurlijk toezicht.
- Paragraaf I geeft inzicht in de raming van baten en lasten voor gemeenteraad, raadsgriffie, accountantsdiensten en de rekenkamercommissie.
- Tot slot gaat paragraaf J in op de Wet Open Overheid (WOO). In deze paragraaf gaan we in op de doelen die we hebben gesteld ten aanzien van de WOO in 2025.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat conform BBV uit een overzicht van baten en lasten, de balans, de toelichting op de balans, het overzicht reserves en voorzieningen en het overzicht van de overbrenging van eerder door de Raad geautoriseerde kredieten naar het volgende jaar.

In het overzicht van baten en lasten zijn de totaalcijfers van de lasten en baten van de thema's gerecapituleerd. Volgens de voorschriften dient afzonderlijk te worden aangegeven welke bedragen aan de reserves worden toegevoegd c.q. onttrokken. Om deze reden wordt eerst het saldo vóór bestemming weergegeven, vervolgens de resultaatbestemming zelf (toevoegingen/onttrekkingen reserves) en daarna het saldo na bestemming.

Als onderdeel van de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen waarin het college van burgemeester en wethouders de verantwoordelijkheid afleggen zij rechtmatig heeft gehandeld. Een nadere toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording zal worden opgenomen in de paragraaf E Bedrijfsvoering.

De balans geeft het overzicht weer van de bezittingen van Waalre op 31 december 2025 en de wijze waarop deze bezittingen worden gefinancierd. In de toelichting wordt nader ingegaan op de uitgangspunten die bij het opstellen van de balans zijn gehanteerd.

Het overzicht van reserves en voorzieningen geeft inzicht in onttrekkingen aan en stortingen in reserves en voorzieningen in het verantwoordingsjaar en de stand op jaareinde.

Het overzicht van de overbrenging van kredieten geeft inzicht in de uitputting van kredieten die zijn aangewend voor investeringen en projecten, zoals deze door de Raad zijn vastgesteld. Voor investeringen en projecten die nog niet zijn afgerond, wordt met vaststelling van de jaarrekening de overbrenging van restantkredieten geautoriseerd. Kredieten die niet meer (geheel) benodigd zijn worden naar beneden bijgesteld of afgesloten.

Tot slot is de verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen die Waalre kent toegevoegd.

